

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA-TOMKIEL

L. Dz. DDK-61-8/07/JO

Warszawa, dn. 30 grudnia 2008 r.

DECYZJA Nr DDK- 36/2008

I. Na podstawie art. 23 c ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz.U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331, Nr 171, poz. 1206), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów** uznaje, że działania **Profi Credit Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku Białej** (poprzednia nazwa Profireal Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku Białej), polegające na:

a) pobieraniu od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego oraz kolejnych kredytów odnawialnych (revolvingów), jest naruszeniem art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 , Dz. U. z 2003 r. Nr 109 poz. 1030, Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 162 poz. 1693, Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1316);

b) nieinformowaniu konsumentów o rocznej stopie oprocentowania pożyczki revolvingowej oraz warunkach jej zmiany, jest naruszeniem art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 , Dz. U. z 2003 r. Nr 109 poz. 1030, Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 162 poz. 1693, Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1316);

c) zastrzeżeniu prowizji za wcześniejszą spłatę pożyczki revolvingowej, jest naruszeniem art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 , Dz. U. z 2003 r. Nr 109 poz. 1030, Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 162 poz. 1693, Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1316);

d) niesprecyzowaniu celu zbierania danych osobowych oraz kręgu odbiorców danych konsumenta we wzorcu umowy pożyczki revolvingowej, jest naruszeniem art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926, Nr 153, poz. 1271, Dz. U. z 2004 r., Nr 25, poz. 219, Nr 33, poz. 285,

Dz. U. z 2006 r., Nr 104, poz. 708 i 711, Dz. U. z 2007 r., Nr 165, poz. 1170, Nr 176, poz. 1238);

e) wyłączeniu we wzorcu umowy pożyczki revolvingowej prawa konsumenta do usunięcia danych osobowych ze zbioru, jeżeli są niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały powołane, jest naruszeniem art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926, Nr 153, poz. 1271, Dz. U. z 2004 r., Nr 25, poz. 219, Nr 33, poz. 285, Dz. U. z 2006 r., Nr 104, poz. 708 i 711, Dz. U. z 2007 r., Nr 165, poz. 1170, Nr 176, poz. 1238);

f) używaniu obcojęzycznego nazewnictwa dla określenia kredytu odnawialnego, oferowanego konsumentom, jest naruszeniem art. 7a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U z 1999 r., Nr 90, poz. 999, Dz. U. z 2000 r., Nr 29, poz. 358, Dz. U. z 2002 r., Nr 144, poz. 1204, Dz. U. z 2003 r., Nr 73, poz. 661, Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 878, Dz. U. z 2005 r., Nr 17, poz. 141, Nr 164, poz. 1365, Nr 186, poz. 1567)

i jako godzące w zbiorowe interesy konsumentów **stanowią praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów**, o których mowa w art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje zaniechanie ich stosowania**.

II. Na podstawie art. 23c ust. 2 w związku z art. 23c ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz.U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakazuje Profi Credit Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku Białej publikację niniejszej decyzji** w całości na koszt Profi Credit Poland Sp. z o.o. na stronie internetowej przedsiębiorcy www.proficredit.pl w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji powinien zostać umieszczony na stronie głównej www.proficredit.pl w ciągu 14 (czternaście) dni od uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji oraz utrzymywanie jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 6 (sześć) miesięcy, a ponadto **dwukrotną publikację sentencji decyzji** na koszt Profi Credit Poland Sp. z o.o. na jednej z pięciu pierwszych stron dziennika o zasięgu ogólnopolskim o objętości co najmniej 24 (dwadzieścia cztery) cm x 12 (dwanaście) cm w ciągu 30 (trzydzieści) dni od uprawomocnienia przedmiotowej decyzji, z tym, że okres między przedmiotowymi publikacjami powinien wynosić co najmniej 7 (siedem) dni.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, działając na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zwanej dalej „uokik”, w dniu 6 czerwca 2006 r. wszczął postępowanie wyjaśniające (DDK-40-38/06/JO) wobec Profireal Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej (późniejsza nazwa Profi Credit Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej), zwanej dalej także „Spółką, Stroną postępowania” w celu dokonania analizy stosowanego przez

Profireal Polska Sp. z o.o. wzorca Umowy pożyczki revolvingowej wraz z załącznikami oraz ustalenia, czy nie nastąpiło naruszenie przepisów uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów albo czy nie zostały w nich zawarte postanowienia mające charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 oraz art. 385³ Kodeksu cywilnego (tzw. klauzule abuzywne)

Z przesłanych przez Spółkę materiałów wynikało w szczególności, że oferowana przez Spółkę pożyczka jest kredytem konsumenckim w rozumieniu ustawy o kredycie konsumenckim, zwanej dalej „uk”. Konsument, który zawiera umowę pożyczki revolvingowej ponosi koszty opłat i prowizji w postaci wynagrodzenia umownego oraz wynagrodzenia za zawarcie umowy. Suma kosztów, wymienionych w części B i C wzorca umowy pożyczki revolvingowej, przekracza 5% kwoty udzielonej pożyczki. Takie działanie Spółki mogło być sprzeczne z art. 7a ukk, który stanowi, iż *łączna kwota wszystkich opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.*

Ponadto, umowa pożyczki revolvingowej nie zawierała informacji na temat rocznej stopy oprocentowania oraz warunków jej zmiany, co mogło naruszać art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy o kredycie konsumenckim.

Z analizy postanowień wzorca umowy pożyczki revolvingowej wynikało również, że w przypadku, jeśli dłużnik spłaci pożyczkę/revolving przed czasem ustalonym w umowie, wierzyciel ma obowiązek zwrócić dłużnikowi proporcjonalną część wynagrodzenia umownego, po odliczeniu: zapłaty za proporcjonalną część kosztów stałych w wysokości 800 zł związanych z udzieleniem pożyczki/revolvingu oraz zapłaty wynagrodzenia pośrednika, wypłacanego przez wierzyciela, zgodnie z obowiązującymi warunkami handlowymi wierzyciela. Tak sformułowane postanowienie budziło poważne zastrzeżenia z uwagi na fakt, iż zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem wówczas, w przypadku kredytu nieoprocentowanego – konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu. W analizowanym postanowieniu (16.3), konsument miał teoretycznie prawo do proporcjonalnego zmniejszenia wynagrodzenia umownego, jednakże Spółka zastrzega sobie prawo do odliczania od tej kwoty dodatkowych kosztów, które nie pojawiają się wcześniej w zawieranej umowie z konsumentem. Wymienione wyżej koszty podlegające odliczeniu od proporcjonalnie zmniejszonej kwoty wynagrodzenia umownego, która powinna być zwrócona konsumentowi, mogły stanowić w istocie zastrzeżenie prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu, co w konsekwencji mogło naruszać art. 8 ust. 3 ukk. Należy również wskazać, iż umowa pożyczki revolvingowej nie precyzowała jaka kwota podlega odliczeniu i stanowi wynagrodzenie dla pośrednika oraz co wchodzi w skład kosztów stałych w wysokości 800 zł, związanych z udzieleniem pożyczki.

Analiza wzorców umownych wykazała także, iż wiele postanowień (11.2; 11.3, 17.3), które odnoszą się do przetwarzania danych osobowych może naruszać art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, zwaną dalej „u.o.d.o”. Za niewystarczające należy uznać określenie celów zbierania danych oraz określenie przewidywanych odbiorców przekazanych przez konsumenta danych. Używanie sformułowań, iż wierzyciel ma prawo przetwarzać zgromadzone dane osobowe także za *pośrednictwem osób trzecich*, czy też *osób trzecich, którym wierzyciel powierzył pełnienie którychkolwiek ze swoich obowiązków wynikających*

z prawa lub Umowy, w systemie informacyjnym osób trzecich oraz zastrzeżenie prawa wierzyciela do udostępniania danych podmiotom prowadzącym rejestr informacji o klientach oraz dalszym podmiotom, które prowadzą działalność w dziedzinie usług finansowych i innych, nie spełnia wymogów określonych w art. 24 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o. Cytowane sformułowania trudno było uznać za wystarczające i czyniące zadość wymogowi określania kategorii odbiorców danych oraz celów przetwarzania danych. Niespełnienie przez administratora danych warunków określonych przez art. 24 u.o.d.o. powoduje, iż przetwarzanie przez niego danych jest sprzeczne z prawem i ma nielegalny charakter.

Za sprzeczne z art. 32 ust. 1 pkt 6 u.o.d.o. można było również uznać postanowienie umowy (11.2), w którym wyłączone jest prawo konsumenta do usunięcia danych osobowych ze zbioru, jeżeli są niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały powołane. W analizowanym wzorcu umowy konsument wyrażał *jednoznacznie i nieodwołalnie* zgodę na przetwarzanie danych osobowych. Należy przy tym wskazać, iż przepis art. 32 u.o.d.o. zawiera katalog praw (roszczeń), które mają charakter bezwzględny i są ściśle związane z oznaczoną osobą. Nie mogą być one wyłączone wolą stron przez umowę, jak i nie można ich się zrzec ani je zbyć.

Profireal Polska Sp. z o.o. mógł naruszać także art. 7a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. Nr 90, poz. 999 ze zm.), poprzez używanie obcojęzycznego nazewnictwa (pożyczka revolvingowa) dla określenia kredytu odnawialnego. Zgodnie z treścią art. 7 i 7a ww. ustawy, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w obrocie z udziałem z konsumentów, używa się języka polskiego. Obowiązek używania języka polskiego dotyczy w szczególności nazewnictwa towarów i usług (...) i informacji dla konsumentów.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 44 ust. 1 uokik, w dniu 14 marca 2007 r. wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem naruszenia przez Profireal Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej:

1. art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), poprzez pobieranie od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego oraz kolejnych kredytów odnawialnych (revolvingów),
2. art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), poprzez nieinformowanie konsumentów o rocznej stopie oprocentowania pożyczki revolvingowej oraz warunkach jej zmiany,
3. art. 8 ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), poprzez zastrzeżenie prowizji za wcześniejszą spłatę pożyczki,
4. art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Tekst jednolity Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 1271 ze zm.), poprzez niesprecyzowanie celu zbierania danych osobowych oraz kręgu odbiorców danych konsumenta,
5. art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych (Tekst jednolity Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 1271 ze zm.), poprzez wyłączenie prawa konsumenta do usunięcia danych osobowych ze zbioru, jeżeli są niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały powołane,
6. art. 7a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. Nr 90, poz. 999 ze zm.), poprzez używanie obcojęzycznego nazewnictwa dla określenia kredytu odnawialnego, oferowanego przez Profireal Polska Sp. z o.o.,

co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu przepisu art. 23a ust. 1 uokik.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2007 r. (karta 37) materiał dowodowy zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (znak: DDK-40-38/06/JO), został zaliczony przez Prezesa Urzędu, na podstawie art. 80 uokik w zw. z art. 123 ustawy dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.), zwanej dalej „k.p.a.”, w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu.

Postanowienie o wszczęciu postępowania wraz z zawiadomieniem, doręczono Stronie postępowania prawidłowo.

Pismem z dnia 5 kwietnia 2007 r. (karta 45) Spółka odniosła się do zarzutów podniesionych przez Prezesa Urzędu.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 7a ukk, Strona postępowania wyjaśniła, że umowa pożyczki revolvingowej w części „B” umowy pole 5 określa całkowity koszt pożyczki zdefiniowany w art. 7 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, co oznacza, iż zawiera opłatę za zawarcie umowy (część „E” pole 14 umowy) w wysokości 5% kwoty pożyczki oraz kwotę odsetek, nazwanych „wynagrodzeniem umownym za udzielenie pożyczki”. *Całkowity koszt pożyczki, określony w art. 7 powołanej powyżej ustawy nie jest limitowany wysokością 5% kwoty udzielonej pożyczki. Limit ten jest określony w art. 7a ustawy, który to posługuje się pojęciem łącznej kwoty wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy (z wyłączeniem ubezpieczenia). Do tej łącznej kwoty nie są oczywiście zaliczone odsetki (wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki), o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy.* Spółka stanowczo stwierdziła, że nie pobiera od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji przekraczającej 5% kwoty pożyczki.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 4 ukk, Profireal Polska Sp. z o.o. poinformowała, że w części „D” umowy pożyczki pole 12 podano wysokość oprocentowania całej pożyczki, za cały okres jej spłaty kwotowo, a nie wskaźnikiem procentowym, natomiast w przypadku pożyczek z dłuższym okresem spłaty proporcja rocznej stopy oprocentowania do udzielonej pożyczki ulega zmniejszeniu. Spółka wyjaśniła, że w postanowieniach umowy podano warunki zmiany rocznej stopy oprocentowania (część „B” umowy pole 6 i część „C” umowy pole 11).

Strona postępowania, odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 8 ust. 3 ukk stanowczo stwierdziła, że *nie zastrzega dla siebie prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki. Postanowienie umowy pożyczki stanowi, iż w przypadku jeśli Dłużnik spłaci pożyczkę/revolving przed czasem ustalonym w umowie, Wierzyciel ma obowiązek zwrócić Dłużnikowi proporcjonalną część wynagrodzenia umownego za okres pozostający do właściwej spłaty pożyczki /revolvingu, po odliczeniu:*

- a) *zapłaty za proporcjonalną część kosztów stałych w wysokości 800 zł związanych z udzieleniem pożyczki/revolvingu*
- b) *zapłaty wynagrodzenia pośrednika wypłaconego przez Wierzyciela, zgodnie z obowiązującymi warunkami handlowymi Wierzyciela.*

Spółka wyjaśniła dodatkowo, że z brzmienia art. 8 ust. 2 ukk wypływa wniosek, iż *w przypadku spłacenia przed terminem kredytu nieoprocentowanego konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu, natomiast w przypadku kredytu oprocentowanego konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu. A contrario, zdaniem Spółki, w przypadku kredytu oprocentowanego konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu, ale równocześnie nie przysługuje mu prawo do zmniejszenia zapłaconych prowizji i opłat. W opinii strony postępowania przyjęte rozwiązanie jest korzystniejsze dla konsumentów, a więc zwraca*

proporcjonalną część wynagrodzenia za okres pozostający do spłaty, po odliczeniu zapłaty za proporcjonalną część kosztów stałych w wysokości 800 zł związanych z udzieleniem pożyczki oraz wynagrodzenia pośrednika. Zdaniem Spółki, powyższe opłaty nie mają charakteru prowizji.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, Spółka wyjaśniła, że *postanowienia umowy punkt 11.2 precyzują, iż Wierzyciel ma prawo podać informacje o ewentualnym niezdyscyplinowaniu płatniczym Dłużnika..., zwłaszcza w celu egzekucji zaległych kwot po terminie płatności.* Ponadto, wskazano na brzmienie punktu 11.3 umowy, który stanowi, iż *Wierzyciel ma prawo kontrolować zagrożenia związane z udzieleniem swoich produktów Dłużnikowi i przekazywać dane osobowe w wyżej wymienionym celu do dalszego postępowania podmiotowi prowadzącemu rejestr informacji o klientach.*

W postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu zarzucił Stronie postępowania naruszenie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych. W odpowiedzi, Spółka stwierdziła, że postanowienie punkt 11.2 w żadnym ze swoich fragmentów nie zawiera wyłączenia prawa konsumenta do usunięcia danych osobowych ze zbioru, jeżeli są niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy. Spółka podkreśliła, iż wyrażenie przez konsumenta jednoznacznej i nieodwołalnej zgody na przetwarzanie danych osobowych dotyczyć może tylko i wyłącznie danych kompletnych, aktualnych, prawdziwych i zebranych *lege artis*. Spółka wyjaśniła, że nie można stosować wykładni „domniemania treści” w sytuacji, gdy taki zakaz nie został sformułowany, a dodatkowo jest on jednoznacznie zakazany ustawą.

Spółka natomiast zgodziła się z zarzutem postawionym przez Prezesa Urzędu odnośnie do naruszenia art. 7a ustawy o języku polskim. Spółka przyznała, że w nazwie pożyczki powinno mieć zastosowanie polskie określenie „odnawialnej”, a umowa powinna mieć tytuł „Umowa pożyczki odnawialnej”.

Z uwagi na to, iż przedmiotem niniejszego postępowania były kwestie związane z ochroną danych osobowych, Prezes Urzędu zwrócił się pismem z dnia 11 stycznia 2008 r. do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, zwanego dalej: „GIODO”, z prośbą o przedstawienie opinii prawnej dotyczącej postanowień wzorców umowy pożyczki revolvingowej, wykorzystywanych przez Stronę postępowania - zakresie zgodności z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.

W dniu 19 lutego 2008 r. (karta 210) w odpowiedzi na pismo Prezesa Urzędu, GIODO przedstawił analizę postanowień umowy pożyczki revolvingowej, w której potwierdził naruszenie art. 24 ust. 1 oraz art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych.

Po dokonaniu analizy zgromadzonych dokumentów, w piśmie z dnia 20 marca 2008 r. (karta 216) Prezes Urzędu wezwał Spółkę do przedstawienia dodatkowych materiałów, w celu dokonania oceny stanu faktycznego.

W odpowiedzi na pismo Prezesa Urzędu, Strona postępowania nadesłała wymagane dokumenty, dodatkowo wskazując, iż Profireal Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej zmieniła nazwę i obecna nazwa Spółki jest następująca Profi Credit Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej. Na dowód zmiany nazwy Spółki, przedstawiono kopię postanowienia Sądu Rejonowego Wydział VIII Gospodarczy KRS w Bielsku-Białej z dnia 21 lutego 2008 r. o wykreśleniu dotychczasowej i wpisaniu nowej nazwy Spółki.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 ustawy kodeks postępowania administracyjnego, Spółka przed wydaniem Decyzji miała możliwość zapoznania oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, z czego w wyznaczonym terminie skorzystała.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Profi Credit Poland Sp. z o.o. (dawna nazwa Profireal Polska Sp. z o.o.) jest wpisana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS 0000211745. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Strona postępowania na rynku usług finansowych udziela m.in. kredytów konsumenckich. Odbiorcami ww. usług są m.in. osoby fizyczne, które zawierają umowę kredytu w celach niezwiązanych bezpośrednio z działalnością zawodową czy gospodarczą.

Prezes Urzędu, na podstawie analizy wzorca umowy pożyczki revolvingowej oraz informacji pozyskanych w toku postępowania, ustalił co następuje.

I.

Ad A)

Wzorzec umowy pożyczki revolvingowej składa się z następujących części (karta 24).

Część A - zawiera dane określające wierzyciela oraz dłużnika i poręczycieli.

Część B – zawiera informacje, dotyczące pożyczki revolvingowej, w tym uzgodnioną wysokość pożyczki, składkę ubezpieczeniową, termin spłaty (miesiące), wysokość raty miesięcznej, łączną kwotę wszystkich opłat, kosztów i prowizji/całkowity koszt pożyczki, RRSO.

Część C – zawiera informacje, dotyczące revolvingu, w tym uzgodnioną wysokość jednego revolvingu, składkę ubezpieczeniową, wysokość raty miesięcznej, łączną kwotę wszystkich opłat, kosztów i prowizji za przeprowadzenie jednego revolvingu/całkowity koszt jednego revolvingu, RRSO.

Część D – zawiera informacje, dotyczące wysokości wynagrodzenia umownego dla wierzyciela za udzielenie pożyczki oraz za przeprowadzenie każdego revolvingu.

Część E – zawiera informacje, dotyczące wysokości opłaty za zawarcie umowy.

Część F – zawiera informacje o rodzaju umowy.

Część G – zawiera informacje o załącznikach do umowy, które stanowią jej integralną część.

Dodatkowo, oprócz umowy pożyczki revolvingowej konsument otrzymuje załącznik w postaci Postanowień umowy (karta 14) (określających m.in. przedmiot umowy, sposób zaliczania wpłat klienta, prawa i obowiązki dłużnika oraz poręczycieli, zasady spłaty przedterminowej spłaty pożyczki), kalendarz rat, wytyczne dla klientów odnośnie spłaty pożyczki/ oświadczenie o odstąpieniu od umowy, zaświadczenie o wysokości dochodów pracownika oraz klauzulę arbitrażową.

Konsument podpisując umowę pożyczki revolvingowej zobowiązuje się spłacić Wierzycielowi pożyczkę oraz wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki na wskazany przez Spółkę rachunek bankowy w ratach miesięcznych wg kalendarza spłaty rat. W przypadku, gdy konsument spłaci 12 rat, przy pożyczkach z terminem spłaty 12, 18 i 24 miesiące, albo spłaci każdych 18 rat przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 30 miesięcy, albo spłaci każdych 24 rat przy pożyczkach z pierwotnym spłaty 36 miesięcy, Wierzyciel przekazuje konsumentowi kolejną kwotę pieniędzy, zwanej dalej revolvingiem.

Wzorzec umowy pożyczki revolvingowej w części B pozycja nr 5 wskazuje łączną kwotę wszystkich opłat, kosztów i prowizji/całkowity koszt pożyczki. Łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji stanowi sumę wynagrodzenia umownego za udzielenie pożyczki oraz opłaty za zawarcie umowy.

W badanych przez Prezesa Urzędu przypadkach koszty związane z udzieleniem pożyczki revolvingowej przedstawiały się następująco:

Przykład nr 1 (karta 172)

Umowa pożyczki revolvingowej nr 21884-02046

Uzgodniona wysokość pożyczki: 10 543 zł

Wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki 3 245 zł

Opłata za zawarcie umowy: 527 zł

Łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji/całkowity koszt pożyczki: 3 772 zł

Przykład nr 2 (karta 197)

Umowa pożyczki revolvingowej nr 23473-01771

Uzgodniona wysokość pożyczki: 7 267 zł

Wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki: 2 237 zł

Opłata za zawarcie umowy: 363 zł

Łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji/całkowity koszt pożyczki: 2 600 zł

Przykład nr3 (karta 151)

Umowa pożyczki revolvingowej nr 25468-01224

Uzgodniona wysokość pożyczki: 6 100 zł

Wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki: 1 550 zł

Opłata za zawarcie umowy: 305 zł

Łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji/całkowity koszt pożyczki: 1855 zł

Przykład nr 4 (karta 165)

Umowa pożyczki revolvingowej nr 22797-02334

Uzgodniona wysokość pożyczki: 7 900 zł

Wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki: 2 432 zł

Opłata za zawarcie umowy: 395 zł

Łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji/całkowity koszt pożyczki: 2 827 zł

Jak ustalono na podstawie zbadanych umów od konsumentów, Spółka utożsamia całkowity koszt pożyczki z łączną kwotą wszystkich opłat i prowizji (pole 5, część B wzorca umowy). Ponadto, w toku postępowania ustalono, że w każdym z analizowanych przypadków wysokość samej opłaty za zawarcie umowy oscyluje na granicy 5% kwoty udzielonej pożyczki. Jednakże, z treści umowy wynika, że konsument ponosi inne koszty, które nie są wskazane przez pożyczkodawcę w częściach od A do G, natomiast pojawiają się w załączniku zatytułowanym „Postanowienia umowy”. Koszty te są w ocenie Prezesa Urzędu związane z zawarciem umowy. Dodatkowy koszt w stałej wysokości 800 zł związany z udzieleniem pożyczki Spółka ujawnia dopiero w punkcie 16 postanowień umowy, który stanowi, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytu wierzyciel ma obowiązek zwrócić dłużnikowi proporcjonalną część wynagrodzenia umownego za okres pozostający do właściwej spłaty pożyczki, po odliczeniu: a) zapłaty za proporcjonalną część kosztów stałych w wysokości 800 zł związanych z udzieleniem pożyczki; b) zapłaty wynagrodzenia pośrednika wypłaconego przez Wierzyciela.

A zatem, z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że konsument ponosi w każdym przypadku opłatę za zawarcie umowy (ok. 5%) oraz ponosi dodatkowy koszt stały w wysokości 800 zł. Z ustaleń dokonanych przez Prezesa Urzędu w niniejszym postępowaniu

wynika także, że koszt ten można nazwać „ukrytym”, z uwagi na to, że nie jest on wskazywany przez Spółkę w umowie w częściach od A do G, gdzie kredytodawca wskazuje wszelkie wartości liczbowe, związane z udzieloną pożyczką. Zatem, konsument ma prawo spodziewać się, że wskazane w tym miejscu koszty są całkowite i nie zostanie on obciążony żadnym dodatkowym kosztem. Jednakże, analiza wzorca wskazuje na to, że dodatkowy koszt stały w wysokości 800 zł, niewątpliwie związany z zawarciem umowy, pojawia się w chwili, w której konsument chce dokonać przedterminowej spłaty kredytu (punkt 16 załącznik „Postanowienia umowy”). W związku z powyższym, w każdym badanym przypadku łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji, wskazywana przez Spółkę przekracza 5% kwoty udzielonej pożyczki dodatkowo konsument wprowadzany jest w błąd co do rzeczywiście ponoszonych kosztów związanych z zawarciem umowy.

Ustawa o kredycie konsumenckim w przepisie art. 7a. stanowi, że łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5 % kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

Ad B)

Prezes Urzędu ustalił, że Spółka podaje wysokość oprocentowania całej pożyczki za cały jej okres kwotowo, a nie wskaźnikiem procentowym. W stosowanym przez Spółkę wzorcu umowy pożyczki brak jest zatem informacji o rocznej stopie oprocentowania pożyczki (wyrażonej za pomocą procentów) oraz warunkach jej zmian. Wymóg taki nałożył na pożyczkodawcę ustawodawca w art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy o kredycie konsumenckim.

Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że Strona postępowania informuje konsumenta w umowie (część B pkt 6) jedynie o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, a więc wypełnia jedynie obowiązek wynikający z art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim. Ustawa o kredycie konsumenckim rozróżnia bowiem roczną stopę oprocentowania od rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.

Celem wprowadzenia pojęcia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (RRSO) do ustawy o kredycie konsumenckim było stworzenie narzędzia, które pozwalałoby porównać kompleksowo różne oferty kredytowe przedsiębiorców. Zastosowanie RRSO pozwala na uwzględnienie szerokiego zakresu warunków umowy kredytowej, a więc nie tylko, standardowo utożsamianego z „ceną kredytu”, oprocentowania w skali roku (roczna stopa oprocentowania), ale również wszystkich dodatkowych opłat oraz uwarunkowań dotyczących okresu kredytowania oraz rozłożenia w czasie przepływów pieniężnych. Wysokość RRSO ma pokazać konsumentowi jak wysoka byłaby roczna stopa oprocentowania kredytu w skali roku, gdyby uwzględnić w niej wszystkie dodatkowe opłaty i inne ww. uwarunkowania. Samo RSO natomiast ma pokazać konsumentowi jak wysokie będą „płatności odsetkowe” w trakcie spłaty kredytu.

Ad C)

Wzorzec umowy w punkcie 16 postanowień umowy reguluje kwestię przedterminowej spłaty pożyczki. Jak ustalił Prezes Urzędu, dłużnik ma prawo spłacić pożyczkę przed czasem ustalonym w umowie po wcześniejszym powiadomieniu pożyczkodawcy o zamiarze dokonania wcześniejszej spłaty. W przypadku, gdy dłużnik spłaci pożyczkę przed czasem ustalonym w umowie, pożyczkodawca ma obowiązek zwrócić dłużnikowi proporcjonalną część wynagrodzenia umownego za okres pozostający do właściwej spłaty pożyczki, po odliczeniu 1) zapłaty za proporcjonalną część kosztów stałych

w wysokości 800 zł związanych z udzieleniem kredytu oraz 2) zapłaty wynagrodzenia pośrednika wypłaconego przez Wierzyciela, zgodnie z obowiązującymi warunkami handlowymi pożyczkodawcy (wierzyciela).

Zgodnie z art. 8 ustawy o kredycie konsumenckim konsument jest uprawniony do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie. Dodatkowo konsument jest obowiązany poinformować kredytodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem. Jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, wówczas w przypadku:

- 1) kredytu oprocentowanego - nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu,
- 2) kredytu nieoprocentowanego - konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu.

Ustawodawca zastrzegł dodatkowo, że za wcześniejszą spłatę kredytu kredytodawca nie może zastrzec prowizji.

Po dokonaniu analizy zgromadzonego w postępowaniu materiału, nie budzi wątpliwości, że Strona postępowania udziela kredytu konsumenckiego oprocentowanego. Odsetki za korzystanie z pożyczonego kapitału wyrażone są w postaci wynagrodzenia umownego za udzielenie pożyczki. Potwierdza to, także przyjęta przez pożyczkodawcę w umowie nomenklatura. Pożyczkodawca rozróżnia opłaty, prowizje oraz wynagrodzenie za zawarcie umowy.

Ad D)

Jak ustalono w toku postępowania, punkt 11.2; 11.3, 17.3 postanowień umowy odnosi się do przetwarzania danych osobowych. Zgodnie z treścią postanowienia punkt 11.2, wierzyciel ma prawo przetwarzać wszelkie informacje i dane, które zostały przez dłużnika oraz poręczycieli mu udzielone, także za pośrednictwem osób trzecich, dla swoich działań handlowych, a ponadto podać te dane osobowe osobom trzecim, którym wierzyciel powierzył pełnienie którychkolwiek swoich obowiązków wynikających z prawa lub umowy. Ponadto, z analizy umowy wynika, że wierzyciel ma prawo podać informacje o ewentualnym niedyscyplinowaniu płatniczym dłużnika oraz poręczycieli, osobom trzecim zwłaszcza w celu egzekucji zaległych kwot po terminie płatności. Dłużnik oraz poręczyciele podpisując wzorzec umowny, wyrażają zgodę na to, żeby wierzyciel przetwarzał wszelkie informacje i dane osobowe we własnym systemie informacyjnym, ewentualnie w systemie informacyjnym osób trzecich. Z ustaleń dokonanych przez Prezesa Urzędu wynika również, że wierzyciel przekazuje dane osobowe dłużnika oraz poręczycieli w celu kontrolowania zagrożenia związanego z udzieleniem produktów do dalszego przetwarzania podmiotowi prowadzącemu rejestr informacji o klientach., który te dane dalej przetwarza, także za pośrednictwem dalszych osób. Przetworzone w ten sposób dane podmiot prowadzący rejestr informacji o klientach udostępnia dalszym podmiotom, które prowadzą działalność w dziedzinie usług finansowych i innych.

Zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, zwanej dalej u.o.d.o. Za niewystarczające należy uznać określenie celów zbierania danych oraz określenie przewidywanych odbiorców przekazanych przez konsumenta danych. Używanie sformułowań, iż wierzyciel ma prawo przetwarzać zgromadzone dane osobowe także *za pośrednictwem osób trzecich, czy też osób trzecich, którym wierzyciel powierzył pełnienie którychkolwiek ze swoich obowiązków wynikających z prawa lub Umowy, w systemie informacyjnym osób trzecich* oraz zastrzeżenie prawa wierzyciela do *udostępniania danych*

podmiotom prowadzącym rejestr informacji o klientach oraz dalszym podmiotom, które prowadzą działalność w dziedzinie usług finansowych i innych, nie spełnia wymogów określonych w art. 24 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o. Cytowane sformułowania trudno uznać za wystarczające i czyniące zadość wymogowi określania kategorii odbiorców danych oraz celów przetwarzania danych. Niespełnienie przez administratora danych warunków określonych przez art. 24 u.o.d.o. powoduje, iż przetwarzanie przez niego danych jest sprzeczne z prawem i ma nielegalny charakter.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 w przypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę o:

- 1) adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,*
- 2) celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,*
- 3) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,*
- 4) dobrowolności albo obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej.*

Ad E)

W toku postępowania ustalono także, że postanowienie umowy (11.2), wyłącza prawo konsumenta do usunięcia danych osobowych ze zbioru, jeżeli są niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały powołane. W analizowanym wzorcu umowy konsument wyraża *jednoznacznie i nieodwołalnie* zgodę na przetwarzanie danych osobowych. Należy jednoznacznie wskazać, iż przepis art. 32 u.o.d.o. zawiera katalog praw (roszczeń), które mają charakter bezwzględny i są ściśle związane z oznaczoną osobą. Nie mogą być one wyłączone wolą stron przez umowę, jak i nie można ich się zrzec ani je zbyć.

Zgodnie bowiem z treścią art. 32 ust. 1 pkt 6 u.o.d.o. każdej osobie przysługuje prawo do kontroli przetwarzania danych, które jej dotyczą, zawartych w zbiorach danych, a zwłaszcza prawo do (...) żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych, czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, jeżeli są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane.

Ad F)

Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje obcojęzyczne nazewnictwo (pożyczka revolvingowa) dla określenia kredytu odnawialnego.

Kredyt revolvingowy pochodzi od angielskiego „revolving credit”. Jak podaje Słownik wyrazów obcych, kredyt rewołwingowy, to taki kredyt, który po spłaceniu może być ponownie wykorzystywany w granicach limitu, inaczej zwany kredytem odnawialnym (Wielki Słownik Wyrazów Obcych PWN pod redakcją Mirosława Bańko, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005 r.).

Zgodnie z treścią art. 7 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w obrocie z udziałem konsumentów oraz przy wykonywaniu przepisów z zakresu prawa pracy używa się języka polskiego, jeżeli:

- 1) konsument lub osoba świadcząca pracę ma miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w chwili zawarcia umowy oraz
- 2) umowa ma być wykonana lub wykonywana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Z kolei zgodnie z art. 7a ustawy o języku polskim, obowiązek używania języka polskiego w zakresie, o którym mowa w art. 7, dotyczy w szczególności nazewnictwa towarów i usług, ofert, warunków gwarancji, faktur, rachunków i pokwitowań, jak również ostrzeżeń i informacji dla konsumentów wymaganych na podstawie innych przepisów (...).

Prezes Urzędu zważył co następuje.

Przepis art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy stanowi, że *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy*. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Do stwierdzenia praktyki na podstawie art. 23a ustawy konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- a) bezprawność działań przedsiębiorcy,
- b) naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów.

Bezprawność działania oznacza sprzeczność działania przedsiębiorcy z obowiązującym prawem. W niniejszym postępowaniu bezprawność działania przedsiębiorcy przejawia się w naruszeniu następujących regulacji:

I.

Bezprawność działań przedsiębiorcy.

Ad A) Zgodnie z brzmieniem art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń, nie może przekroczyć 5% kwoty udzielonego kredytu.

Jednym z zarzutów stawianych Spółce było przekroczenie limitu 5% kwoty udzielonego kredytu, o którym mowa w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim.

Prezes Urzędu zgodził się ze Spółką, że „umowa pożyczki jaką posługuje się Strona postępowania w części B umowy pole 5 określa całkowity koszt pożyczki zdefiniowany w art. 7 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, co oznacza, że zawiera opłatę za zawarcie umowy (część E pole 14 umowy) w wysokości 5 % kwoty pożyczki oraz kwotę odsetek, nazwanych „wynagrodzeniem umownym za udzielenie pożyczki”.

Prezes Urzędu zgodził się także ze Spółką, że całkowity koszt pożyczki, określony w art. 7 powołanej ustawy nie jest limitowany wysokością 5 % kwoty udzielonej pożyczki. Limit ten określony jest w art. 7a ustawy, który to posługuje się pojęciem łącznej kwoty wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy (z wyłączeniem kosztów ubezpieczenia). Do 5 % progu nie wlicza się zatem odsetek, które stanowią wynagrodzenie za udzielenie pożyczki.

Ponieważ ustalono, że umowa przewiduje opłatę za zawarcie umowy (ok. 5%) oraz dodatkowy koszt stały w wysokości 800 zł, który jest ukryty i uwidacznia się w chwili, w której konsument chce dokonać przedterminowej spłaty kredytu, Prezes Urzędu stwierdził, że łączna kwota wszystkich opłat, kosztów i prowizji, wskazywana przez Spółkę przekracza 5% kwoty udzielonej pożyczki a także, że konsument wprowadzany jest w błąd co do rzeczywiście ponoszonych kosztów związanych z zawarciem umowy. Należy zwrócić uwagę, że niezależnie od faktu, czy konsument spłaca przedterminowo pożyczkę, czy też nie, w każdym przypadku ponosi koszt stały 800 zł. W pierwszym wypadku, kwota w wysokości 800 zł odejmowana jest od proporcjonalnej części wynagrodzenia, która powinna zostać zwrócona konsumentowi zgodnie z zasadami rozliczeń przyjętymi w ustawie o kredycie konsumenckim. W drugim przypadku koszt ten również ponoszony jest przez konsumenta, jednakże ukryty został w wynagrodzeniu umownym za udzielenie pożyczki. Również nazwa kosztu, jaką posługuje się Spółka – tzw. „koszt stały” – świadczy o tym, że występuje on w każdym przypadku i cechuje się niezmiennością niezależnie od wysokości udzielonej pożyczki.

Aby uniknąć niepewnej sytuacji prawnej konsumenta, ustawodawca polski wprowadził regulację ograniczającą wprost wysokość kosztów kredytu występujących obok odsetek. Wykładnia celowościowa art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim wskazuje na zapobieganie nadmiernemu zadłużaniu się konsumentów, powstającemu na skutek nieuczciwego działania takich kredytodawców, którzy określają koszty kredytu konsumenckiego na poziomie nieuzasadnionym ponoszonymi przez nich nakładami i ryzykiem nieściągalności kredytu oraz osiągnięciu przez nieuczciwych kredytodawców rażąco nadmiernych zysków kosztem wpychania konsumentów w spirale zadłużenia.

W komentowanym przepisie ustawodawca posługuje się pojęciem „łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki”. Elementem kosztów, który ustawodawca wymienił w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim wprost są opłaty. Pod pojęciem tym, należy rozumieć koszty pobierane od czynności faktycznych, mających charakter niejako „obsługowy” w stosunku do podstawowej działalności kredytowej. Co do zasady mają one na celu pokrycie kosztów ponoszonych przez kredytodawcę przy wykonywaniu określonej czynności, w praktyce jednak mogą stanowić również źródło jego dochodu. Kolejnym elementem składającym się na koszt, o którym mowa w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim są prowizje. Po pojęciem „prowizji” należy rozumieć swoistą „cenę” przeprowadzonych operacji, stanowiącą zarówno ekwiwalent kosztów poniesionych przez kredytodawcę jak i element zysku. Jest ona zazwyczaj pobierana z tytułu samego przyznania kredytu, jak również czynności mających miejsce po zawarciu umowy. Pod pojęciem „innych kosztów” ustawodawca miał na celu ograniczenie dodatkowych kosztów występujących obok kosztu zasadniczego, jaki stanowią odsetki (D. Rogoń, M. Rusinek, K. Włodarska, komentarz do art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, LEX/El 2006 [w:] D. Rogoń, M. Rusinek, K. Włodarska, Komentarz do ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 05.157.13160).

Nie budzi wątpliwości, że art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim odnosi się do kosztów występujących przy prawidłowym wykonaniu umowy zgodnie z jej pierwotnym kształtem, uiszczanych na rzecz kredytodawcy. Przyjęcie takiej interpretacji pozostaje w zgodzie z zamysłem ustawodawcy polskiego, jakim było uniemożliwienie kredytodawcom powiększania kosztów kredytu innych niż odsetki w celu zrekompensowania sobie ograniczenia, wynikającego z Kodeksu cywilnego, zawartego w regulacji o odsetkach maksymalnych.

W przedmiotowym postępowaniu wykazano, że Spółka pobiera od konsumenta opłatę za zawarcie umowy, która wynosi 5 % kwoty pożyczki oraz opłatę w postaci tzw. kosztu stałego w wysokości 800 zł, która jest ukryta w wynagrodzeniu umownym za udzielenie pożyczki. Obie opłaty są zdaniem Prezesa Urzędu związane z zawarciem umowy przez konsumenta i w każdym analizowanym przypadku łączna ich kwota przekracza ustawowe 5% kwoty udzielonej pożyczki.

W związku z powyższym, nie można uwzględnić twierdzenia Spółki, że w przedstawionym stanie faktycznym Strona postępowania nie pobiera od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji przekraczającej 5 % kwoty pożyczki, a tym samym Spółka nie narusza art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim.

Dokonując powyższych rozważań, Prezes Urzędu za uzasadnione uważa uznanie działań Profi Credit Poland Sp. z o.o. za bezprawne w rozumieniu art. 23 a ust. 1 ustawy. Bezprawność przejawia się w naruszeniu art. 7a ukk.

Ad B) W art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim ustawodawca wskazał, jakie informacje powinny bezwzględnie znaleźć się w zawartej z konsumentem umowie pożyczki. W szczególności danymi, które powinny być obligatoryjnie zawarte w umowie są: informacja o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania (art. 4 ust. 2 pkt 6 ukk), informacja o sposobie zabezpieczenia (art. 4 ust. 2 pkt 7 ukk), o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument (art. 4 ust. 2 pkt 9 ukk), informacja o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy (art. 4 ust. 2 pkt 11 ukk) oraz rocznej stopie oprocentowania oraz warunkach jej zmian (art. 4 ust. 2 pkt 4 ukk).

Podkreślić należy, iż Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: SOKiK) w wyroku z dnia 13 czerwca 2005 r. (sygn. akt XVII Ama 30/04) stwierdził, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się przez bank wzorcem o udzielenie kredytu, którego treść nie odpowiada wymogom ustawy o kredycie konsumenckim. Zdaniem Sądu, *skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych, zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie, jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek, czy nie.* Z kolei w wyroku z dnia 7 marca 2005 r. (sygn. akt Ama XVII 6/04) SOKiK uznał, że udzielane konsumentowi informacje, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, muszą mieć charakter wyczerpujący. Informacje te muszą być także wyrażone w sposób bezpośredni i wyraźny. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 20 czerwca 2006 r. (sygn. akt III SK 7/06) stwierdził, że art. 4 ust. 2 *wymusza bezpośrednio uzgodnienie w umowie konsumenckiej wszystkich informacji ważnych z punktu widzenia ochrony konsumenta, kreując prawo kredytobiorcy do pełnej wiedzy o zakresie jego praw i obowiązków określonych w umowie (...). Stanowisko takie wynika z zastosowania kategoriowej formuły w art. 4 ust. 2 ustawy a kredycie konsumenckim, który jednoznacznie stanowi, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać wszystkie ściśle określone w tym przepisie konkretne postanowienia. Nadaje to analizowanemu przepisowi charakter normatywny obligatoryjnego nakazu zamieszczenia w umowie wszystkich istotnych postanowień umownych, które z woli ustawodawcy gwarantują konsumentowi prawo do wiedzy o zakresie jego praw i obowiązków określonych bezpośrednio w dokumencie umowy kredytowej, co uzyskuje się zarówno przez łatwość bezpośredniego dostępu do istotnych informacji kredytowych, jak i możliwość ich porównania na etapie kontraktowania z konkurencyjnymi ofertami innych kredytodawców.*

W tym samym wyroku Sąd Najwyższy uznał, że *prawidłowa wykładnia art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim prowadzi do wniosku, że obligatoryjne postanowienia (essentialia negotii) umowy o kredyt konsumencki, które zostały wymienione w tym przepisie, powinny być w umowie uzgodnione literalnie, wyraźnie, bezpośrednio i wyczerpująco (...). Konsument ma prawo do przejrzystej, kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielości ofert na rynku (...)*. W przedmiotowym wyroku sąd uznał, że praktyki przedsiębiorcy polegające na sporządzeniu umowy kredytu konsumenckiego w sposób sprzeczny z art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim stanowią realne naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, przez co godzą w zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu nie uwzględnił argumentacji Spółki, że w umowie pożyczki podano wysokość oprocentowania całej pożyczki za cały jej okres kwotowo, a nie wskaźnikiem procentowym. Tym samym, Prezes Urzędu nie zgodził się, że został spełniony obowiązek informacyjny z art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy o kredycie konsumenckim. Spółka argumentowała także, iż poprzez podanie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, która jest wyrażona w postaci rocznej stopy procentowej oraz warunków zmiany RRSO, wywiązano się z obowiązków informacyjnych, które nałożył na przedsiębiorców ustawodawca w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim.

Prezes Urzędu nie zgodził się jednak, że podanie wynagrodzenia za korzystanie z kapitału kwotowo zwalnia pożyczkodawcę z przedstawienia konsumentowi w umowie rocznej stopy oprocentowania oraz podania warunków jej zmian. Roczna stopa oprocentowania powinna być wyrażona procentowo, ze względu na istotną rolę jaką odgrywa dla konsumenta. Roczna stopa oprocentowania jest tym postanowieniem umownym, które w znacznej mierze decyduje o zawarciu umowy, gdyż jest to łatwo uchwytny element, mogący być przedmiotem stosunkowo prostego porównania. Wymaganie wskazania rocznej stopy oprocentowania dotyczy wszystkich umów, które podlegają ustawie o kredycie konsumenckim. Dotyczy także umów o kredyt konsumencki, które nie przewidują pobierania oprocentowania, a jedynie obowiązek zapłaty innych opłat; postanowienie o braku oprocentowania powinno być zamieszczone w umowie (R. Trzaskowski, Ustawa o kredycie konsumenckim – komentarz, Wyd. LexisNexis 2005 r.).

Należy również podkreślić, że ustawodawca rozróżnił roczną stopę oprocentowania od rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu konsumenckiego. Oba pojęcia nie są tożsame, w związku z powyższym, pożyczkodawca nie może zwolnić się z podawania rocznej stopy oprocentowania poprzez podawanie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Obie definicje obejmują swoim zakresem różne składniki. Roczna stopa oprocentowania (RSO) jest pewną „wielkością wyjściową” kredytu i odzwierciedla „cenę”, jaką konsument płaci za usługę polegającą na oddaniu przez pożyczkodawcę do jego dyspozycji określonej kwoty gotówki, czyli innymi słowy jest to miernik przychodu, jaki przysługuje posiadaczowi kapitału z racji udostępnienia go innym. RSO jest składnikiem RRSO. Koncepcja rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania zakłada kompleksowe przedstawienie wszystkich obciążeń, jakie ponosi konsument w związku z zaciągnięciem kredytu, a więc nie tylko wskazania procentowo odsetek za korzystanie z kapitału (RSO), ale uwzględniania wszystkich dodatkowych kosztów i wyrażenie w procentach całkowitej „ceny” za udzielony kredyt.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że w sytuacji, gdy treść umowy pożyczki nie zawiera informacji o rocznej stopie oprocentowania oraz warunkach jej zmian wymaganych przez ustawę o kredycie konsumenckim, przedsiębiorca zawierający

z konsumentami umowy w oparciu o wadliwy wzorzec narusza obowiązek określony w art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy.

Ad C) Ustawa o kredycie konsumenckim wyraźnie wyłącza możliwość pobierania prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu w art. 8 ust. 3 ustawy.

Prezes Urzędu nie uwzględnił twierdzenia Spółki, że Strona postępowania nie zastrzega prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki, a jedynie zwraca konsumentowi proporcjonalną część wynagrodzenia za okres pozostający do spłaty, po odliczeniu zapłaty za proporcjonalną część kosztów stałych w wysokości 800 zł oraz wynagrodzenia pośrednika.

Od początku obowiązywania ustawy o kredycie konsumenckim zasadą jest, że kredytodawca nie może zastrzec prowizji za wcześniejszą przedterminową spłatę kredytu. Ustawodawca polski wprowadzając zakaz zastrzegania prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu miał na celu ochronę interesu finansowego konsumenta, pozwalając mu na skrócenie czasu trwania stosunku umownego, a co za tym idzie - zmniejszenie ciężarów finansowych.

W ocenie Prezesa Urzędu, pożyczkodawca wprowadzając do umowy zastrzeżenie, że w przypadku przedterminowej spłaty konsument zobowiązany jest zwrócić proporcjonalną część kosztów stałych w wysokości 800 zł oraz wynagrodzenie pośrednika, *de facto* zastrzegł prowizję. Charakter tych opłat oraz ich wysokość powodują, że konsument nie może w rzeczywistości skorzystać z prawa do przedterminowej spłaty, a jego prawo do skrócenia czasu trwania stosunku umownego staje się iluzoryczne.

Ponadto, postanowienia zastrzegające prowizję za wcześniejszą spłatę, tym samym ograniczające poważnie prawo konsumenta do przedterminowego wywiązania się ze stosunku zobowiązaniowego, w ocenie Prezesa Urzędu jest nieważne. Stanowisko takie, potwierdzają również przedstawiciele doktryny.

W sytuacji gdyby wbrew dyspozycji art. 8 ust. 3 u.k.k. doszło do zastrzeżenia prowizji, postanowienie takie należałoby uznać za niezgodne z ustawą i co za tym idzie - nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Jak się zdaje, powoduje ono również wystąpienie sankcji kredytu darmowego. Sankcję tę rodzi bowiem każde naruszenie dyspozycji art. 4-7 u.k.k., a zamieszczenie w umowie informacji, iż w przypadku wcześniejszej spłaty konsument musi ponieść dodatkowe koszty, powoduje powstanie błędu w wyliczeniu kosztów kredytu podawanych następnie konsumentowi przez kredytodawcę. Ponadto stanowi ono niedopełnienie wymogu z art. 4 ust. 2 pkt 10 u.k.k. (należy bowiem pamiętać, iż obowiązek informacyjny zostaje spełniony, gdy podana informacja jest prawdziwa, tj. zgodna z ustawowymi uprawnieniami konsumenta) (J. Pisuliński, D. Rogoń, M. Rusinek, K. Włodarska, Komentarz do art.8 ustawy o kredycie konsumenckim).

Prawidłowo wykonane prawo do przedterminowej spłaty kredytu oprocentowanego prowadzi do redukcji należnych odsetek, która polega na tym, iż konsument nie jest zobowiązany do zapłaty odsetek za czas po dokonaniu całkowitej spłaty. W analizowanym przypadku, konsument powinien mieć prawo do zwrotu proporcjonalnej części wynagrodzenia umownego za udzielenie pożyczki. Niedopuszczalne jest zdaniem Prezesa Urzędu, zastrzeżenie przez Spółkę dodatkowych kosztów, które podlegają odliczeniu od proporcjonalnej części wynagrodzenia umownego za udzielenie pożyczki. Wszelkie dodatkowe obciążenia finansowe konsumenta, są /*de facto*/ zastrzeżeniem prowizji i są niezgodne z obowiązującym prawem.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka narusza art. 8 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez zastrzeżenie prowizji z tytułu przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego.

Ad D) Prezes Urzędu nie zgodził się również ze Spółką, że umowa pożyczki revolvingowej, w sposób zgodny z art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, informuje konsumentów o celu zbierania danych osobowych oraz o kręgu odbiorców tych danych.

Zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych, administrator informuje konsumentów o celu zbierania danych, przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych. Administrator danych powinien precyzyjnie wskazać cel przetwarzania. Nie ma w tym zakresie swobody, gdyż wyznaczenie celu musi uwzględniać okoliczności przetwarzania. Celem tego przepisu jest zapewnienie osobie, której dane dotyczą, możliwości efektywnego korzystania z uprawnień związanych z przetwarzaniem jej danych osobowych (stanowiących gwarancje autonomii informacyjnej).

Treść postanowienia 11.2 wzorca umowy pożyczki revolvingowej wskazuje, że przetwarzanie danych osób wymienionych w tym postanowieniu, tj. *dłużnika, Poręczyciela nr 1 i Poręczyciela nr 2*, które zostały zebrane, jak to określono w *związku z niniejszą Umową/ dla celów zawarcia niniejszej umowy* przetwarzane będą przez administratora danych *dla swoich działań handlowych*, przy czym także *za pośrednictwem osób trzecich (przetwarzających)*. Ponadto dane te przekazywane będą *osobom trzecim, którym wierzyciel powierzył pełnienie którychkolwiek ze swoich obowiązków wynikających z prawa lub Umowy*. W kolejnych zdaniach analizowanego postanowienia wskazuje się, że *Wierzyciel w szczególności ma prawo podać informacje o ewentualnym niezdiscyplinowaniu płatniczym Dłużnika, Poręczyciela nr 1 i Poręczyciela nr 2 osobom trzecim, zwłaszcza w celu egzekucji zaległych kwot po terminie płatności. Dłużnik, Poręczyciel nr 1 i Poręczyciel nr 2 również jednoznacznie i nieodwołalnie wyrażają zgodę na to, żeby wierzyciel przetwarzał wszelkie informacje i dane osobowe udzielone mu przez dłużnika, Poręczyciela nr 1 i Poręczyciela nr 2 we własnym systemie informacyjnym, ewentualnie w systemie informacyjnym osób trzecich (przetwarzających)*. Powyższe postanowienie są w ocenie Prezesa Urzędu nie do zaakceptowania ze względu na brak wyraźnego rozgraniczenia i doprecyzowania podstaw prawnych i związanych z nimi celów przetwarzania danych, co uniemożliwia osobie, której dane dotyczą dokonanie oceny, na jakich podstawach i w jakich celach przetwarzanie (zbierane) są jej dane osobowe.

Stanowisko Prezesa Urzędu potwierdził również Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, zwany dalej „GIODO”, w opinii z dnia 29 lutego 2008 r., o którą w toku niniejszego postępowania zwrócił się Prezes Urzędu.

GIODO w przedmiotowej opinii podkreślił, że zgodnie z ugruntowanym w literaturze przedmiotu poglądem: „Jeżeli osoba zbierająca czy w inny sposób przetwarzająca dane osobowe zwraca się o zgodę, musi to zostać sformułowane w sposób jednoznaczny i wyróżniać się spośród innych pochodzących od tej osoby informacji i oświadczeń” (J. Barta, P. Fajgielski, R. Markiewicz, Ochrona danych osobowych. Komentarz, Zakamycze 2004, Wydanie III, s. 416). Decyzja w sprawie wyrażenia zgody powinna być zatem podjęta swobodnie i mieć charakter samodzielny, tzn. nie może być wymuszona poprzez konieczność złożenia innych oświadczeń. GIODO wskazał również, że Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 11 kwietnia 2003 r. (sygn. akt II SA2135/2002) przyjął, iż (...) *zgoda na przekazywanie danych musi mieć charakter wyraźny, ale jej wszystkie aspekty muszą być jasne dla podpisującego w momencie jej wyrażania (...)*. Natomiast w wyroku z dnia 11 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 3942/04) Naczelny Sąd Administracyjny podniósł, że (...) *zgoda (...) nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, lecz winna odnosić się do skonkretyzowanego stanu faktycznego, obejmując tylko określone dane oraz sprecyzowany sposób i cel ich przetwarzania*.

Prezes Urzędu uznał, że użyte w postanowieniu 11.2 wzorca umowy pożyczki revolvingowej sformułowania „dla swoich działań handlowych”, „za pośrednictwem osób trzecich (przetwarzających)”, „powierzył pełnienie którychkolwiek ze swoich obowiązków wynikających z prawa lub umowy”, nie można uznać za rzeczowe i konkretne informacje o celu i odbiorcach danych, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Przy czym należy zwrócić uwagę, że użycie przez Spółkę powyższych sformułowań jest mylące. Nie jest bowiem wiadome, czy przez określenie „osoby trzecie” należy rozumieć odbiorców danych w znaczeniu przyjmowanym przez art. 7 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych, czy też podmioty, którym powierzono przetwarzanie danych na podstawie art. 31 powołanej ustawy.

Podkreślenie wymaga, że art. 24 ust. 1 ustawy zobowiązuje administratora danych do poinformowania osoby, od której dane zbiera, o celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych. Jedynie poprzez ścisłe i precyzyjne określenie celu oraz odbiorców lub kategorii odbiorców danych, a następnie zakomunikowanie go osobie, której dane dotyczą, administrator danych wywiązuje się z powyższego obowiązku informacyjnego. Przy czym administrator danych powinien wymienić wszystkie cele, w jakich dane będą przez niego wykorzystane, a wszystkie te cele muszą się mieścić w mających w danym przypadku zastosowanie przesłankach przetwarzania danych. Analiza treści postanowień umowy pożyczki revolvingowej wskazuje, że obowiązek określony w art. 24 ust. 1 pkt 2 nie został przez Stronę postępowania dopełniony.

Odnosząc się do twierdzenia Spółki, że wykonywała swoje obowiązki zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, należy zauważyć, że przepis, na który powołuje się Strona postępowania stanowi o kompetencjach i uprawnieniach Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych i nie ma związku ze sprawą.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka narusza art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, poprzez niesprecyzowanie celu zbierania danych osobowych oraz kręgu odbiorców danych konsumenta.

Ad E) Po przeprowadzeniu niniejszego postępowania Prezes Urzędu nie zgodził się również ze stanowiskiem Spółki, że postanowienie 11.2 umowy w żadnym ze swoich fragmentów nie zawierają wyłączenia prawa konsumenta do usunięcia danych osobowych ze zbioru, jeżeli są niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy. Wyrażenie przez konsumenta jednoznacznej i nieodwołalnej zgody na przetwarzanie danych osobowych zdaniem Spółki może dotyczyć tylko i wyłącznie danych kompletnych, aktualnych, prawdziwych i zebranych *lege artis*.

W ocenie Prezesa Urzędu, Spółka posługując się we wzorcu umowy pożyczki revolvingowej sformułowaniem: *Dłużnik, Poręczyciel nr 1 i Poręczyciel nr 2 również jednoznacznie i nieodwołalnie wyrażają zgodę na to, żeby wierzyciel przetwarzał wszelkie informacje i dane osobowe (...)*, wprowadza konsumenta w błąd co do przysługujących mu uprawnień, wynikających z art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych, sugerując, że konsument nie może odwołać wyrażonej w umowie zgody na przetwarzanie danych osobowych.

Zdaniem Prezesa Urzędu, nie jest możliwe wyłączenie jakiegokolwiek uprawnienia składającego się na prawo kontroli przetwarzania danych osobowych. Jakikolwiek zapis umowy, który wyłączałby uprawnienie określone w przepisie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych należy uznać za niemający skutków prawnych. Zgodnie z art.

35 ust. 1 powołanej ustawy w razie wykazania przez osobę, której dane dotyczą, że są one niekompletne, nieaktualne nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, administrator jest obowiązany, bez zbędnej zwłoki, do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych, czasowego lub stałego wstrzymania przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcia ze zbioru, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne ustawy.

Oczywiście, administrator danych osobowych nie jest związany żądaniem osoby, której dane dotyczą. Jeżeli jednak administrator odmawia spełnienia żądań, to osoba, której dane dotyczą, może zwrócić się z wnioskiem do GIODO o nakazanie administratorowi w drodze decyzji uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych albo ich usunięcia. Z uwagi na ważny charakter tego uprawnienia, konsument powinien mieć jasną informację o przysługujących mu prawach. Używanie sformułowań „jednoznacznie, nieodwołalnie” wprowadzają konsumentów w błąd co do istoty ich uprawnień, wynikających z ustawy.

Stanowisko Prezesa Urzędu potwierdził również Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w piśmie z dnia 19 lutego 2008 r.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka narusza art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych.

Ad F) Ustawa o języku polskim, zwana dalej „ujp”, wprowadza obowiązek używania języka polskiego w obrocie z udziałem konsumentów¹. Zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 ujp na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w obrocie z udziałem konsumentów używa się języka polskiego, jeżeli konsument w chwili zawarcia umowy ma miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz umowa ma być wykonana lub wykonywana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Unormowanie art. 7 ust. 1 ujp uzupełnia art. 7a ujp, precyzujący zakres obowiązku stosowania języka polskiego, który dotyczy w szczególności: *nazewnictwa towarów i usług, ofert, warunków gwarancji, faktur, rachunków i pokwitowań, jak również ostrzeżeń i informacji dla konsumentów wymaganych na podstawie innych przepisów, instrukcji obsługi oraz informacji o właściwościach towarów i usług, z zastrzeżeniem ust. 3. Obowiązek używania języka polskiego w informacjach o właściwościach towarów i usług dotyczy też reklam. Z przepisu tego wynika jednoznacznie, iż obowiązek stosowania języka polskiego dotyczy również oznaczeń towarów. W przykładowym katalogu wymieniono m.in. nazewnictwo towarów oraz ostrzeżenia lub informacje o właściwościach towarów. Należy podkreślić, iż wymóg używania języka polskiego dotyczy wszystkich informacji o właściwościach towarów, niezależnie od tego, czy są one istotne dla podjęcia decyzji przez konsumenta.*

Zgodnie z art. 7a ust. 2 ujp, obcojęzyczne opisy towarów i usług oraz obcojęzyczne oferty, ostrzeżenia i informacje dla konsumentów wymagane na podstawie innych przepisów w zakresie, o którym mowa w art. 7, muszą być jednocześnie sporządzone w polskiej wersji językowej, z zastrzeżeniem ust. 3.

Prawidłowe wykonanie obowiązku ciążącego na przedsiębiorcach, (wynikającego z art. 7a ujp) wymaga, by oznaczenia słowne w języku polskim sformułowane były w sposób

¹ O zakresie zastosowania art. 7 ujp; zob. M. Spyra, *Ustawa o języku polskim - konsekwencje dla obrotu cywilnoprawnego*, Transformacje Prawa Prywatnego 2000, nr 1-2, s. 33 i n..

zrozumiały, komunikatywny, nie budzący wątpliwości. Nie wystarczy nawet samo stosowanie napisów w języku polskim. Konieczne jest poczynienie odpowiednich starań, aby informacje te mogły zrealizować istotną funkcję ustawy o języku polskim polegającą na dostarczeniu polskim konsumentom odpowiedniego zasobu informacji.

Jak wykazało postępowanie, Spółka stosuje obcojęzyczne nazewnictwo (pożyczka revolvingowa) dla określenia kredytu odnawialnego. W wyjaśnieniach złożonych w toku postępowania, Strona postępowania zgodziła się z Prezesem Urzędu, że w umowa nie powinna zawierać obcojęzycznego nazewnictwa „pożyczka revolvingowa/revolving”.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka narusza art. 7a ustawy o języku polskim, poprzez używanie obcojęzycznego nazewnictwa dla określenia kredytu odnawialnego, oferowanego konsumentom.

Naruszenie ww. działaniami zbiorowego interesu konsumentów

Oprócz bezprawności działania, drugim, koniecznym warunkiem uzasadniającym stwierdzenie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest wykazanie naruszenie tzw. zbiorowego interesu konsumentów.

Zgodnie z art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w przepisie art. 23 a ust. 1, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i zagrożeniu im. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, iż *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów².*

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem interesów potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów. Prezes Urzędu podejmując rozstrzygnięcia zawarte w niniejszej decyzji nie opierał się zatem na indywidualnych przypadkach przedstawianych przez konsumentów, a wziął pod uwagę działania Spółki odnoszące się do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, a więc pewnej, potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, biorąc za podstawę ustaleń i rozważań w głównej mierze materiał dowodowy dostarczony przez Spółkę, zawierający wykorzystywane w relacjach z konsumentami wzorce umowne. Każdy potencjalny klient Spółki, może więc znaleźć się w sytuacji w której Strona postępowania zastosuje opisane praktyki.

² wyrok SN z dnia 12 września 2003 r., I CKN 504/01, publ.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów zostało wykazane na podstawie analizy sytuacji faktycznej i prawnej konsumentów na podstawie zawieranych umów pożyczek revolvingowych.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Stronę usług poprzez podpisanie Umowy pożyczki revolvingowej z Profi Credit Poland Sp. z o.o. (dawniej Profireal Polska Sp. z o.o.), bowiem stwierdzone naruszenia dotyczyły sprzeczności konkretnych postanowień wzorca umowy pożyczki revolvingowej z przepisami obowiązującymi przepisami prawa.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Strony postępowania nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

W przedmiotowym postępowaniu wykazano, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki: bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów, konieczne do stwierdzenia stosowania praktyki o której mowa w art. 23a uokik.

II.

Rozstrzygnięcie w pkt II sentencji decyzji. Nakazanie publikacji decyzji.

Prezes Urzędu nałożył na Spółkę, na podstawie art. 23c ust. 2 w związku z art. 23c ust. 1 uokik obowiązek publikacji decyzji w całości na koszt Profi Credit Poland Sp. z o.o. na stronie internetowej przedsiębiorcy www.proficredit.pl w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji powinien zostać umieszczony na stronie głównej www.proficredit.pl w ciągu 14 (czternaście) dni od uprawomocnienia się decyzji oraz utrzymywania jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 6 (sześć) miesięcy, a ponadto dwukrotną publikację sentencji decyzji na koszt Profi Credit Poland Sp. z o.o. na jednej z pięciu pierwszych stron dziennika o zasięgu ogólnopolskim o objętości co najmniej 24 (dwadzieścia cztery) cm x 12 (dwanaście) cm w ciągu 30 (trzydzieści) dni od uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, z tym, że okres między przedmiotowymi publikacjami powinna wynosić co najmniej 7 (siedem) dni.

Niniejsza sankcja stanowi w ocenie Prezesa Urzędu środek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów oraz ma przede wszystkim na celu poinformowanie o rozstrzygnięciu licznej grupy konsumentów poszkodowanych działaniami Spółki, jak również pełnić funkcję prewencyjną w stosunku do Spółki. Funkcja prewencyjna nabiera również istotnego znaczenia z uwagi na fakt, iż Prezes Urzędu, wydając niniejszą decyzję nie mógł skorzystać z instrumentu kar pieniężnych za dopuszczanie się przez

przedsiębiorców stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów³ przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Skorzystanie z tego rodzaju instytucji ma istotne znaczenie także dla ochrony konsumentów, którzy zostaną poinformowani i ostrzeżeni przed praktykami Spółki, które są sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzeka jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu.

Z up. Prezesa UOKiK

Dyrektor Departamentu Polityki Konsumenckiej

Monika Stec

Otrzymują:

1. *Pełnomocnik Profi Credit Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej*

Piotr Bożek

Kancelaria Codex

ul. Mickiewicza 38/9

43-300 Bielsko-Biała

2. a/a

³ Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24;